

Dijital Şiddet: Sosyal Paylaşım Ağları Üzerine Bir Araştırma

Digital Violence: A Research on Social Networks

Gülçin CEBECİOĞLU*

İpek Beyza ALTIPARMAK**

Öz. İnternet, telefon gibi teknolojik aletlerin kullanımında görülen artış ile birlikte ortaya çıkan dijital şiddet konusunda yeterli bilgiye sahip olduğumuz söylenemez. Bu noktada insanların dijital şiddete maruz kalma biçimlerinin ve bu şiddete yönelik algı ve tavırlarının belirlenmesi önem arz etmektedir. Bu araştırmada dijital şiddet sosyal medya uygulamaları üzerinden incelenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nde öğrenim gören 206 öğrenciye anket uygulanmıştır. Öncelikli olarak öğrencilerin sosyal medya uygulamalarının hangilerini kullandıkları; herhangi bir taciz durumu ile karşılaşmış olup karşılaşmadıkları araştırılmıştır. Bunun yanı sıra anket çalışması içerisinde öğrencilere açık uçlu soru formatında onları etkileyen dijital şiddet olayı olup olmadığı sorulmuştur. Bununla birlikte çalışmada söz konusu şiddet olayları sonrasında verilen çeşitli tepkilere ve dijital şiddete yönelik mevcut uygulama ve yasaların geliştirilmesi gerekliliğine yer verilmiştir. Sonuç olarak ise cinsiyet farkı gözetmeksizin kadın ve erkek öğrencilerin dijital ortamda çeşitli şekillerde rahatsız oldukları olaylarla karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijital şiddet, sosyal medya, internet, cep telefonu, teknoloji.

Abstract. It cannot be claimed that we don't have adequate knowledge about digital violence caused by the increase in the use of technological devices such as internet and mobile phone. At this point it is important to identify how people face up with digital violence and their perceptions and attitudes of digital violence. An analysis of digital violence on social media applications is aimed to be made in this paper. In this regard, a questionnaire was conducted to 206 students receiving education in Abant İzzet Baysal University Science and Literature Faculty. Initially, which social media applications are used by the students and whether they have ever experienced any kinds of harassment are analyzed. Besides, an open ended question whether they have experienced digital violence they have never forgotten in their lives was asked in the questionnaire. In the paper, some reactions given after aforesaid digital violence examples and the necessity to improve current implementations and laws are also given. Finally, it has been found out that male and female students, without any gender differences, have experienced some disturbing events in digital environment.

Keywords: Digital violence, social media, internet, mobile phone, technology.

Toplumsal Mesaj. Üniversite öğrencilerinin dijital şiddete ilişkin algı ve tavırlarının incelendiği bu araştırmada internet kullanımının düşündürücü bir boyuta ulaşırken insanların dijital şiddete uğrama oranlarının da oldukça yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu noktada internet kullanımı ve dijital şiddet konusunda bilgilendirme çalışmalarının ve yasal düzenlemelerin yapılması gerekli görülmektedir.

Public Interest Statement. In this paper, an analysis of the attitudes of university students against digital violence is aimed to be made, it is found out that internet use has reached to a challenging point while the percentage of the people who have been exposed to violence is quite high. At this point, it is suggested that briefings on internet usage and digital violence and legal regulations should be made.

* Arş. Gör., Ahi Evran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, aktas_glc@hotmail.com

** Yrd. Doç. Dr., Bursa Teknik Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, ipek.altiparmak@btu.edu.tr

1. GİRİŞ

Gelişen iletişim teknolojileri ile insanların hayatında önemli bir yer edinen sosyal medya hemen her yaştan, cinsiyetten ve kültürden insanların çevrelerini genişleteceği, iletişim kurabileceği, bilgi ve deneyimlerini paylaşıp üzerinde tartışmalar yapabileceği bir platform haline gelmiştir (Vural ve Bat, 2010: 3348; Barutçu ve Tomaş, 2013: 6; Babacan, Haşlak ve Hira, 2011: 63). Çok boyutlu, karşılıklı ve karmaşık iletişimin kurulduğu bu platform bireylerin kendilerini tanımalarına ve farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurabilmelerine olanak tanımaktadır (Blais, Craig, Pepler ve Connolly, 2008: 522; Mishna, Cook, Gadalla, Daciuk ve Solomon, 2010: 362). Ayrıca bu platform insanları sanal âlemde düşüncelerini, hislerini, hoşlandıkları ve hoşlanmadıkları şeyleri rahatça paylaşma konusunda motive etmektedir. Öte yandan söz konusu platformda bireyler halka açık bir profil oluşturmakta ve halka açık olan bu profil onların farklı türden saldırılara uğramaları hususunda oldukça uygun bir ortam hazırlamaktadır (Boyd ve Ellison, 2007: 211; Schau ve Gilly, 2003: 385). Bu durum da kaçınılmaz olarak dijital şiddet olarak tanımlanan yeni bir şiddet türünü ortaya çıkarmaktadır.

Yabancı literatürde *siber taciz*, *siber zorbalık*, *siber tartaklama* gibi farklı kavramlar ile de tanımlanan dijital şiddet (Şener, 2013); insanların mail, kısa mesaj gibi teknoloji ile alakalı yollar aracılığıyla diğer insanları tehdit ederek veya onlara şantaj yaparak zarar vermelerini içeren her türlü faaliyet olarak tanımlanabilir (Steinhaver, 2008; Hazelwood ve Koon- Magnin, 2013: 5). Genel olarak ele alındığında dijital şiddetin klasik şiddet olgusunun bütün özelliklerini taşıdığı söylenebilir. Bütün şiddet türlerinin kasten ve isteyerek zarar vermeyi içerdiği düşünüldüğünde (Genç 2016: 147) dijital şiddetin de içeriğinin aynı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Mishna, Khoury- Kassabri ve Gadalla, 2012: 64). Ancak diğer şiddet türlerini uygulayan kişi hedefindeki kişi ile yüz yüze iken; dijital şiddet sohbet odaları, çevrimiçi duyuru panoları, web siteleri, çoklu video oyunları gibi sanal ortamlarda gerçekleşmektedir (Chrisholm, 2006: 81). Bu tür ortamlarda birey herhangi bir olumsuzlukla veya ceza alma tehlikesi ile karşı karşıya kalmadığı için farklı bir isim, kimlik, kişilik ile kendisini tanıtabilmektedir (Chrisholm, 2006: 81; DeHue, Bolman ve Völlink, 2008: 217). Dijital şiddeti diğer şiddet türlerinden farklı kılan bir diğer husus da suça elektronik aletlerin karışıyor olmasıdır. Bu bağlamda bireyin elektronik ortamda sürekli bir takibi ve rahatsız edilmesi söz konusudur. Birey istemediği bir iletişime maruz bırakılmakta, yüzlerce istenmeyen mail almakta, bilgisayarına virüs bulaştırılmakta, istenmeyen uygunsuz yazılı mesajlar veya cinsel içerikli resim veya mesajların sanal ortamda paylaşılarak bireyin dijital bir alet aracılığıyla tehdit veya şantaj edilmesi söz konusu olmaktadır (Chrisholm, 2006: 81; Ellison ve Akdeniz, 1998: 30-31; Hazelwood ve Koon-Magnin, 2013: 5). Kişisel hak ve özgürlüklere istem dışı müdahale ile olayın hukuki boyutları da ortaya çıkmıştır. Bu noktada istenildiğinde bankalardaki finans kayıtları, hastane ve askeriyedeki bir takım bilgiler bu tarz siber saldırılara maruz kalabilmektedir. Böylelikle farklı suç şekilleri doğmuş ve dijital ortamdaki saldırılar çeşitlenmiştir (Koç ve Kaynak 2009:136). Bu durumların meydana gelmesi internetin istenildiğinde kötü amaçlarla kullanılabilceğini insanların anlamasını sağlamış ve kullanıcılarda kişisel güvenlik endişesi meydana gelmiştir.

Ülkemiz de dâhil olmak üzere hemen her ülkede dijital şiddet konusunda yaş, cinsiyet gibi değişkenler üzerinden pek çok araştırma yapılmış ve istisnasız her ülkede dijital şiddetin önemli bir sorun alanı olduğu ortaya konulmuştur (Li, 2008: 224). Yapılan araştırmalar 3-5 yaşları arasındaki anaokulu öğrencileri de dâhil olmak üzere hemen her yaş grubundan insanların dijital şiddete maruz kaldıklarını ortaya koymuştur (Crick, Casas ve Ku, 1999: 376). Ancak özellikle 21. yüzyılda teknolojinin hızla geliştiği bir ortamda yetişen çocukların ve gençlerin yoğun bir şekilde internet ile içli dışlı olmalarından ötürü çalışmaların çoğunun ilkökul, ortaokul veya lise çağındaki çocukları ele aldıkları da dikkat çekmektedir (Li, 2005: 265; Li, 2006: 157; Mishna, Khoury- Kassabri ve Gadalla, 2012: 63; Lyndon, Bonds Roacke ve Cathy, 2011: 711). Bu noktada da söz konusu kişilerin daha küçük yaşlarda dijital şiddet mağduru kişiler iken; ilerleyen yaşlarda dijital şiddeti uygulayan kişi olma özellikleri gösterdikleri vurgulanmaktadır (Mishna, Khoury- Kassabri ve Gadalla, 2012: 67).

Dijital şiddet konusu toplumsal cinsiyet bakımından ele alındığında bazı farklı sonuçlar ile karşı karşıya kalınmaktadır. Bazı araştırmalara göre diğer şiddet türlerinde olduğu gibi kadınlar

erkeklerden daha fazla dijital şiddete maruz kalmaktadırlar (Li, 2006: 157; Mishna, Khoury- Kassabri ve Gadalla, 2012: 67; Forero, McLellan, Rissel ve Bauman, 1999: 344). Ancak kadınların dijital şiddet uygulamaya daha meyilli olduklarını ileri süren araştırmalar da mevcuttur. Örneğin Wiseman (2002) erkeklerin şiddet uygulama anlamında fiziksel güçlerini; kadınların ise daha çok sanal ortamı ve sözlerini kullandıklarını vurgulamaktadır. Bu durumun kadınların ekran arkasında kullanacakları kelimeleri daha özgür ve rahat seçmelerinden kaynaklandığını belirtmektedir. Zira birey gerçek kimliğini gizli tutarak normal hayatta asla yapamayacağı eylemleri yapabilmekte, söylemeyeceği şeyleri söyleyebilmektedir (Chrisholm, 2006: 76). Bu noktada gerek dijital şiddet uygulayan gerekse dijital şiddete maruz kalan kişilerin farklı kişilik ve karakter özellikleri gösterdikleri sonucuna ulaşılabılır.

Son olarak dijital şiddetin insanlar üzerinde yarattığı etki ele alındığında bu etkinin kişiler arasında farklılıklar gösterdiği göze çarpmaktadır. Öncelikli olarak dijital şiddetin insanların kişilik özelliklerini şekillendirme noktasında önemli etkiye sahip olduğu söylenebilir. Zira dijital şiddete maruz kalan kişilerin toplum içerisinde zayıf ilişkileri olan depresif, kaygılı, stresli, özgüveni düşük, çekingen kişiliğe sahip oldukları göze çarpmaktadır (Craig, 1998: 124; Olweus, 1995: 197). Arkadaşlık kurmada zorluk yaşayan bu insanlar çevrelerindeki insanların onları her hareketinden ötürü yargılayacakları ve dışlayacakları hissiyatına sahiptirler ve yalnız olmayı tercih eden mutsuz kişiler olarak görülmektedirler (Rigby ve Slee, 1993: 33). Dijital şiddet aynı zamanda bireyde korku ve stres oluşturmaktadır. Bu korku ve stres, ne zaman ve ne şekilde şiddete maruz kalacağını bilemeyen bireyin kendi hayatı üzerindeki kontrolünü kaybetmesine sebep olmaktadır (Hazelwood ve Koon-Magnin, 2013: 6). Bütün bu bilgiler ışığında dijital şiddetin teknoloji ile alakalı hemen her ortamda karşılaşılabilen, en az diğer şiddet türleri kadar bireyi etkileyen ve önemli problemler doğurabilen bir şiddet türü olduğu ileri sürülebilir. Bu noktada atılacak ilk adım bireyin dijital şiddete yönelik algı ve tavırlarının belirlenmesidir. Yapılan bu çalışma ile teknolojinin gelişip yaygınlaştığı bir dönemde teknolojik aletlerle yoğun bir etkileşim içerisinde büyüyen üniversite öğrencilerinin sosyal medya uygulamaları üzerinden dijital şiddete yönelik algı ve tavırlarının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

2. YÖNTEM

Bu çalışma belirlenmiş bir kitleden veri toplayarak kitlenin özelliklerini ortaya koymaya yöneliktir. Bu nedenle araştırmanın modeli kesitsel tarama modelidir. Kesitsel araştırmalarda değişkenler betimlenmek üzere bir tek seferde ölçülür (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012).

2.1 Evren ve Örneklem

Üniversite öğrencilerinin maruz kaldıkları dijital şiddet olaylarının sosyal medya uygulamaları ile birlikte ele alınmasıyla gerçekleştirilen çalışmanın evrenini Abant İzzet Baysal Üniversitesi, örneklemi ise Fen-Edebiyat Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığından elde edilen verilere göre Fen- Edebiyat Fakültesi'nde okuyan toplam öğrenci sayısı 2994'tür. Bu öğrencilerin 990'ı erkek, 2004'ü kadındır. Bu noktada binde ikilik temsil gücüyle öğrenim gören 206 öğrenciye anket uygulanmıştır. Örneklemi oluşturan bu öğrencilerin de 88'i (%42.7) Fen Bilimleri, 118'i (%56.3) Sosyal Bilimler alanlarında öğrenim görmektedir.

Örneklemde ulaşılan "Orantısız Katmanlı Rasgele Örneklem" tekniği kullanılmıştır. Bu teknikte çalışmanın evreninden örnekteki oranlar bilinçli olarak seçilmekte ve her grubun yeterince temsili hedeflenmektedir (Böke 2009: 114). Söz konusu örneklem grubunda da erkek öğrencilerin sayısının kadın öğrencilere nazaran oldukça az olduğu görülmektedir. Toplumsal cinsiyetin araştırmaya katılan örneklem grubunun konuya ilişkin düşüncelerini şekillendirmede önemli bir katkısı bulunacağı düşünülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilere ilişkin demografik bilgiler Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Üniversite Öğrencilerinin Demografik Bilgileri

Değişken		f	%
Cinsiyet	Kadın	110	53.4
	Erkek	96	46.6
Doğum yeri	Köy	19	9.2
	İlçe	69	33.5
	İl	116	56.3

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %53.4'ünün kadın, %46.6'sının erkek olduğu; %9.2'sinin köy, %33.5'inin ilçe ve %56.3'ünün ise il doğumlu olduğu görülmektedir.

2.2 Verilerin Toplanması ve Analizi

Sosyal paylaşım ağlarından yola çıkılarak gerçekleştirilen dijital şiddet araştırmasında söz konusu örnekleme niceliksel araştırma yöntemlerinden anket uygulanmıştır. Çalışmada ilk olarak örneklem grubunun sosyo-demografik bilgilerini öğrenmeye yönelik cinsiyet ve doğum yeri ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Konuyla ilgili olarak verilere ulaşım Mayıs- Temmuz 2016 tarihleri aralığında gerçekleştirilmiştir. Veriler bizzat araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Gönüllülük ilkesi esas alınmış ve gizlilik konusunda gereken hassasiyet gösterilmiştir. Uygulama sonrasında elde edilen veriler SPSS 16.0 paket programından faydalanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada çapraz tablolara yer verilmiş ve veriler arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığı %5'lik hata payı esas alınarak Ki-Kare testi ile belirlenmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın bulgularına yer verilmiştir.

Tablo 2. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Uygulamalarını Kullanma Oranları

	Kadın (%)	Erkek (%)
Evet	99.01	91.7
Hayır	0.9	7.3

* $\chi^2=6.819$ *df= 2 *p=0.033

Tablo 2'de araştırmaya katılan kadınların %99.01'inin ve erkeklerin %91.7'sinin sosyal medya uygulamasını kullandığını görülmektedir.

Tablo 3. Kullanılan Sosyal Medya Uygulamaları

	Kadın		Erkek	
	Evet (%)	Hayır (%)	Evet (%)	Hayır (%)
Facebook	89.1	10.9	90	10
Twitter	45.5	54.5	54.4	45.6
Instagram	72.7	27.3	74.4	25.6
Swarm	30.9	69.1	45.6	54.4
Snapchat	37.3	62.7	30	70
Foursquire	8.2	91.8	20	80
Vine	5.5	94.5	23.3	76.7
Whatsup	83.6	16.4	77.8	22.2

Tablo 3'te sosyal medya uygulamalarından hangilerini kullandıklarına ilişkin olarak kadınların %89.1'inin ve erkeklerin %90'unun Facebook uygulamasını kullandığı görülmektedir. Bunun yanında kadınların %45.5'inin Twitter, %72.7'sinin Instagram, 30.9'unun Swarm, 37.3'ünün Snapchat, 8.2'sinin Foursquare, 5.5'inin Vine ve 83.6'sının WhatsApp kullandığı; erkeklerin %54.4'ünün Twitter, 74.4'ünün Instagram, 45.6'sının Swarm, %30'unun Snapchat, %20'sinin Foursquare, 23.3'ünün Vine ve %77.8'inin ise WhatsApp kullandığı görülmektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin Kullanılan Sosyal Medya Uygulamalarının Hayatlarına Yön Verip Vermediğine İlişkin Görüşleri

	Kadın (%)	Erkek (%)
Evet	76.4	87.1
Hayır	23.6	12.9

* $\chi^2= 4.403$ *df= 1 *p=0.036

Tablo 4'te sosyal medya uygulamalarının öğrencilerin hayatlarına yön verip vermediğine ilişkin olarak kadınların %76.4'ü ve erkeklerin %87.1'i "evet" cevabını verdiği görülmektedir. Bu noktada bireyler söz konusu uygulamaların hayatlarına yön verdiğinin bilincinde olup, yine bu uygulamaları kullanmaya devam ettikleri göze çarpmaktadır.

Tablo 5. Öğrencilerin Maruz Kaldıkları Dijital Şiddet Türleri

	Kadın (%)	Erkek (%)
İstek dışı gelen reklam mesajları	65.1	61.4
Konum bilgilerinin zorunlu olarak içermesi	8.3	8.0
Cinsel içerikli mesajlar	11.9	14.8
Siyasi içerikli mesajlar	0	6.8
Israrlı takip	11.9	6.8
Özel bilgilere hacker tarafından ulaşılması	2.8	2.2

* $\chi^2= 11.822$ *df= 7 *p=0.039

Tablo 5'te araştırmaya katılan öğrencilerin dijital şiddet türlerinden hangisine maruz kaldıkları ile ilgili görüşleri yer almaktadır. Kadınların % 65.1'inin istek dışı gelen reklam mesajlarına, %8.3'ünün konum bilgisini zorunlu olarak içeren uygulamalara, %11.9'unun cinsel içerikli mesajlara ve %11.9'unun ısrarlı takibe maruz kaldığı, %2.8'inin özel bilgilerinin hacker tarafından ele geçirildiği görülmektedir. Erkeklerin %61.4'ünün istek dışı gelen reklam mesajlarına %8'inin konum bilgilerini zorunlu olarak isteyen uygulamalara, %14.8'inin cinsel içerikli mesajlara, %6.8'inin siyasi içerikli paylaşımlara ve %6.8'inin ısrarlı takibe maruz kaldıkları, %2.2'sinin bilgileri hacker tarafından istek dışı ele geçirildiği görülmektedir. Dijital şiddetin kadın, erkek pek çok kişinin sıklıkla karşı karşıya kaldığı ve maddi veya manevi olarak etkilendiği bir durum olduğu söylenebilir.

Tablo 6. Öğrencilerin Dijital Şiddete Maruz Kaldıklarında Sergiledikleri Davranışlar

	Kadın (%)	Erkek (%)
Uygulamayı kaldırmak	65.1	61.4
Tüm bilgileri gizlemek	8.3	8.0
Siber suçlara şikayet etmek	11.9	14.8
Polise şikayet etmek	0	6.8
Hiçbir şey	11.9	6.8

* $\chi^2= 19.668$ *df= 4 *p=0.001

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin dijital şiddete maruz kaldıklarında en yüksek oranda uygulamayı kaldırma ve tüm bilgilerini gizleme yollarına gittikleri görülmektedir. Kadınların %33.6'sının, erkeklerin %37.8'inin "söz konusu sosyal medya uygulamasını kaldırırım" cevabını

verdikleri görülmektedir. “Tüm bilgilerimi gizlerim” cevabını veren katılımcıların oranı ise kadınlarda %53.6 iken erkeklerde %30’dur. Bunun haricinde “siber suçlara şikâyet ederim” diyen kadınların oranı %3.6, erkeklerin oranı 5.6’dır. Yine kadınların %6.4’ü, erkeklerin ise %5.6’sı “polise şikâyet ederim” dediği görülmektedir. Bunların yanı sıra “hiçbir şey yapmam” diyenler de mevcuttur. Bu noktada kadınların 2,8’i, erkeklerin de %21’i bir şey yapmayacağını belirttiği görülmektedir. Konuyla ilgili olarak erkeklerin daha büyük bir oranının bir şey yapmayacağını belirtmesi kadınların dijital şiddetten daha çok rahatsızlık duyduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 7. Katılımcıların Dijital Uygulamaları Kullanırken Kişisel Güvenliklerinden Endişe Edip Etmedikleri

	Kadın (%)	Erkek (%)
Evet	57.3	55.9
Hayır	42.7	44.1

Tablo 7’de dijital uygulamayı kullanırken kadınların %57.3’ünün, erkeklerin %55.9’unun kişisel güvenliklerinden endişe ettikleri görülmektedir. Bu sonuç araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının kişisel güvenliğinden endişe ettiklerini göstermektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Günümüzde mesafeleri ortadan kaldırması, sosyalleşme gibi çeşitli sebeplerle sosyal paylaşım ağlarının fazlaca kullanılması interneti günlük hayatın vazgeçilmezi haline getirmiştir. Bu sosyal paylaşım ağları hoş zaman geçirmenin yanı sıra insanların hayatında tehdit unsuru oluşturabilecek durumları da beraberinde getirmektedir. Buradan hareketle sosyal medya uygulamaları üzerinden üniversite öğrencilerinin dijital şiddete ilişkin algı ve tavırları belirlenmeye çalışıldığı söz konusu araştırmada öncelikli olarak üniversite öğrencilerinin sosyal medya uygulamalarını kullanım durumları, kullanıyorlarsa hangi uygulamaları ne kadar sıklıkla, hangi amaçla kullandıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada, katılımcıların sosyal hayatlarında sosyal medya uygulamalarının önemli bir yere sahip olduğu ve katılımcıların tamamına yakınının sosyal medya uygulamalarını kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Diker ve Uçar (2016), Tektaş (2014), sosyal ağların özellikle öğrenciler arasında bir sosyalleşme aracı haline geldiğini ve sosyal hayatın vazgeçilmezi olarak kabul edildiğini ifade etmektedirler. Solmaz, Tekin, Herzem ve Demir (2013) sosyal medyanın yüksek oranda bir kullanıcı kitlesine sahip olduğunu belirtmektedirler. Tektaş (2014), internet kullanma sıklığının artması ile birlikte sosyal medyaya girilme oranının da yükseldiğine dikkat çekmektedir. Toruk (2008) kitle iletişim araçları sayesinde sosyal medya uygulamalarının gündelik hayatın önemli bir parçası haline geldiğini ileri sürmektedir.

Araştırma sonucunda katılımcıların sosyal medya uygulamalarından en çok Facebook’u kullandıkları; Facebook’un ardından sırasıyla en yüksek orandan başlayarak WhatsApp, Instagram, Twitter, Snapchat, Swarm, Foursquare ve Vine uygulamalarını kullandıkları belirlenmiştir. Sosyal medya uygulamalarının mahremiyet ve gizlilikle birlikte utanma duygusunu ortadan kaldırdığı iddiaları gündeme gelmektedir (Yıldız 2013: 541). Bu durumda insanların hayatlarında önemli bir yere sahip olan sosyal medya uygulamalarının onların kişiliklerini, hayatlarını şekillendirmesi kaçınılmazdır. Bu noktada katılımcılara sosyal medya uygulamalarının hayatlarını yönlendirip yönlendirmediği sorulmuştur. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu sosyal medya uygulamalarının hayatlarına yön verdiğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Köseoğlu (2012), Facebook uygulamasının en yaygın uygulamalardan biri olduğunu belirtmektedir. Öztürk ve Akgün (2012) yaptıkları araştırmada öğrencilerin tamamına yakınının Facebook hesabı olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmada dijital şiddete uğradığında nasıl tepki gösterdikleri sorulan öğrencilerin önemli bir kısmının bilgilerini gizleme ve uygulamayı kaldırma yoluna gitmeyi tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilere sosyal medya uygulamalarını kullanırken güvenliklerinden endişe edip etmedikleri sorulmuş ve öğrencilerin yarısından fazlasının dijital uygulamaları kullanırken kişisel

güvenliklerinden endişe ettikleri görülmüştür. Bu bağlamda diğer araştırmalar ile paralel olarak öğrencilerin her ne kadar sanal dünya içinde kendilerini güvencesiz hissetseler de bu uygulamalardan tamamen vazgeçemedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum internetin ve sosyal medya uygulamalarının insanların hayatında önemli bir yer edindiğini ve edinmeye devam edeceğini göstermektedir. Durum böyle iken öncelikli olarak insanların daha az zarar görmelerini sağlayacak yasal düzenleme ve güncellemelerin yapılması gerekli görülmektedir. Öz (2014), insanların sosyal medya uygulamalarını kullanırken kişisel güvenlikleri konusunda oldukça fazla endişe duyduklarını ancak bir yandan da kendileri ile ilgili oldukça fazla bilgi paylaşmaya devam ettiklerini, bu şartlar altında kişilerin bilgi erişimini sınırlandırarak kendi güvenliklerini sağlama eğiliminde olduklarının belirlemiştir.

Kaynakça

- Babacan, M. E., Haşlak, İ. ve Hira, İ. (2011). Sosyal Medya ve Arap Baharı. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 6(2), 63-92.
- Barutçu, S. ve Tomaş, M. (2013). Sürdürülebilir Sosyal Medya Pazarlaması ve Sosyal Medya Pazarlaması Etkinliğinin Ölçümü. *Journal of Internet Applications & Management/İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi*, 4(1), 5-23.
- Blais, J. J., Craig, W. M., Pepler, D. ve Connolly, J. (2008). Adolescents online: The importance of Internet activity choices to salient relationships. *Journal of youth and adolescence*, 37(5), 522-536.
- Boyd, D. M. ve Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of ComputerMediated Communication*, 13(1), 210-230.
- Böke, K. (2009). Örneklemeye. K. Böke (Ed.), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* (pp. 105-152). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Chisholm, J. F. (2006). Cyberspace violence against girls and adolescent females. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1087(1), 74-89.
- Craig, W. M. (1998). The relationship among bullying, victimization, depression, anxiety, and aggression in elementary school children. *Personality and individual differences*, 24(1), 123-130.
- Crick, N., Casas, J. ve Ku, H. (1999). 'Relational and Physical Forms of Peer Victimization in Preschool', *Developmental Psychology*, 35(2): 376-85.
- DeHue, F., Bolman, C. ve Völlink, T. (2008). Cyberbullying: Youngsters' experiences and parental perception. *CyberPsychology ve Behavior*, 11(2), 217-223.
- Diker, Z. ve Uçar, M. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağları Kullanım Amaçlarına Yönelik Bir Araştırma: Safranbolu Meslek Yüksekokulu Örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(5), 376-386.
- Ellison, L., ve Akdeniz, Y. (1998). Cyber-stalking: the Regulation of Harassment on the Internet. *Criminal Law Review*, 29, 29-48.
- Forero, R., McLellan, L., Rissel, C. ve Bauman, A. (1999). Bullying behaviour and psychosocial health among school students in New South Wales, Australia: cross sectional survey. *Bmj*, 319(7206), 344-348.
- Genç, Y. (2016). Gençlerin Sözel Şiddeti Öğrenme Yolları ve Şiddet Eğilimleri. *The Journal of Academic Social Science*, 30, 144-155.
- Hazelwood, S. D. ve Koon-Magnin, S. (2013). Cyber stalking and cyber harassment legislation in the United States: A qualitative analysis. *International Journal of Cyber Criminology*, 7(2), 155-168.
- Koç, S. ve Kaynak, S. (2009). *Yeni Medya Olarak İnternet ve Hukuki Kişisel Güvenlik*, XIV. Türkiye'de İnternet Konferansı Bildirileri, Bilgi Üniversitesi, İstanbul, (12-13 Aralık 2009).

- Köseoğlu, Ö. (2012) Sosyal Ağ Sitesi Kullanıcılarının Motivasyonları: Facebook Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 7(2), 58-81.
- Li, T. B. Q. (2005). Cyber-harassment: A study of a new method for an old behavior. *Journal of educational computing research*, 32(3), 265-277.
- Li, Q. (2006). Cyberbullying in schools a research of gender differences. *School psychology international*, 27(2), 157-170.
- Li, Q. (2008). A cross-cultural comparison of adolescents' experience related to cyberbullying. *Educational Research*, 50(3), 223-234.
- Lyndon, A., Bonds-Raacke, J. ve Cratty, A. D. (2011). College students' Facebook stalking of ex-partners. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(12), 711-716.
- Mishna, F., Cook, C., Gadalla, T., Daciuk, J. ve Solomon, S. (2010). Cyber bullying behaviors among middle and high school students. *American Journal of Orthopsychiatry*, 80(3), 362-374.
- Mishna, F., Khoury-Kassabri, M., Gadalla, T. ve Daciuk, J. (2012). Risk factors for involvement in cyber bullying: Victims, bullies and bully-victims. *Children and Youth Services Review*, 34(1), 63-70.
- Olweus, D. (1995). Bullying or peer abuse at school: Facts and intervention. *Current Directions in Psychological Science*, 4(6), 196-200.
- Öz, M. (2014). Sosyal Medya Kullanımı ve Mahremiyet Algısı: Facebook Kullanıcılarının Mahremiyet Endişeleri ve Farkındalıkları. *Journal of Yasar University*, 35(9), 6009-6260.
- Öztürk, M. ve Akgün Ö. E. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanma Amaçları ve Bu Sitelerin Eğitimlerinde Kullanılması ile İlgili Görüşleri. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 49-67.
- Rigby, K. ve Slee, P. T. (1993). Dimensions of interpersonal relation among Australian children and implications for psychological well-being. *The Journal of social psychology*, 133(1), 33-42.
- Schau, H. J. ve Gilly, M. C. (2003). We are what we post? Selfpresentation in personal web space. *Journal of Consumer Research*, 30(3), 385-404.
- Schenk, A. M., ve Fremouw, W. J. (2012). Prevalence, psychological impact, and coping of cyberbully victims among college students. *Journal of School Violence*, 11(1), 21-37.
- Shakeshaft, C., Barber, E., Hergenrother, M., Johnson, Y., Mandel, L. ve Sawyer, J. (1995). Peer Harassment in Schools. *Journal For a Just and Caring Education*, 1(1), 30-44.
- Solmaz, B., Tekin, G., Herzem, Z. ve Demir, M. (2013). İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Bir Uygulama. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 7(4), 23-32.
- Şener, G. (2013). *Sosyal Medyada Mahrem İlişkiler, Gözetleme ve Dijital Şiddet*, Akademik Bilişim 2013 Konferansı, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, (23-25 Ocak 2013).
- Tektaş, N. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağları Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma. *Tarih Okulu Dergisi*, 17, 851-870.
- Toruk, İ. (2008). Üniversite Gençliğinin Medya Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Analiz. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 475-488.
- Uyanık, F. (2013). *Sosyal Medya: Kurgusal ve Mahremiyet*, Kocaeli Üniversitesi Yeni Medya Kongresi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, (7 Mayıs 2013).
- Vural, Z. B. A. ve Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, 20(5), 3348-3382.
- Wiseman, R. (2002). *Queen Bees and Wannabees*. New York: Three Rivers Press.
- Yıldız, A. K. (2012). Sosyal Paylaşım Sitelerinin Dijital Yerlilerin Bilgi Edinme ve Mahremiyet Anlayışına Etkisi. *Bilgi Dünyası*, 13(2), 529-542.

Extended Summary

Fast moving communication technologies and social media applications coil up distances between people internet and social media applications have attained such an essential place in people's lives that people have been unable to desist themselves from using the internet, checking their social media accounts. From this point it can also be claimed that these two factors contribute a lot in accordance with people's lives. However it cannot be denied that these two factors cause serious problems. Likewise people may come across with some dangerous situations, in other words digital violence, while using social media applications. Under these circumstances people are exposed to insistent pursuit, black-mails and threats via short text messages and emails.

As it is out of question to write off internet and social media applications, preventing digital violence and raising people's awareness of it has become necessary. At this point it is important to find out the types of digital violence events and people's perception of digital violence as a priority. From this point of view it is aimed to make a sociological analysis of university students' perception of digital violence who was grown up in an environment where internet is widely used. In this context, a questionnaire was conducted to 206 students who receive education in Abant İzzet Baysal University. As the research is based on three stages, the questionnaire was prepared according to these stages. In the first stage where the socio-demographic information was questioned, gender, age, marital status and places of birth of the students were asked. In the second stage it was aimed to find out which social media applications how often and for what reasons are used by the students. In the final stage whether the students have come across with digital violence and how the react under these circumstances were asked.

Starting from the first stage, it is seen that the sample group consist mostly of young, single and city-born. As the gender is thought to have an effect on the result, the number of women and men was tried to be close on purpose. According to the data obtained from the research it attracts the attention that social media applications have an essential place in the sample group's lives. At this point it is found out that students use Facebook most frequently. And the students use these social media application to follow their friend. In this regard it can be claimed that social media applications are among the most important services to get people under control by following them.

At the end of the study it is seen that almost all of the students have come across with digital violence. Although some differences can be seen in the types of the digital violence students are afflicted with involuntary advertising messages and sexually explicit messages. One of the important foundations of the research is that the students continue to use social media applications although they are concerned about their security. At this point it is also found out that many of the female students prefer to hide their information while many of the male students prefer to cancel the application. Finally it is found out that students complain about inadequacy of the legal regulations.

All in all, it can be claimed that digital violence is a type of violence that people have come across at any phases of their lives and have not even realized. Within the context of the current research, it is seen that while the students are conscious about the effects of the social violence applications, they have experienced digital violence while they are using social media applications, they still continue to use these applications. This situation can be seen as a proof that internet and social media applications are important for the people's lives and will be important in the future.